

N I E U W S

**Nieuwe coördinator:
Lilian Eefting**

Pagina 4

Na 30 jaar inzet voor de Stedenband draagt Rudy Kapsenberg het stokje over

Vitamine D-gehalte bij kinderen

Pagina 16

Gezamenlijk onderzoek naar het vitamine D-gehalte bij kinderen in Groningen en Moermansk

COLOFON

Redactie

Lilian Eeffing

Vormgeving

Bert Holtkamp

Verder werkten mee

Marjo van Dijken

Christian Hagedorn

Pieter Sauer

Wouter Offringa

Stichting Stedenband Groningen-Moermansk

Harm Buitenplein 1

9723 ZR Groningen

Nederland

050 - 367 6168

www.groningenmoermansk.nl

stedenband.moermansk@groningen.nl

IBAN-nummer

NL 29 INGB 0002 8399 49

In dit nummer

Voorwoord van de voorzitter	3
De terugkeer van een oude bekende	4
Eigenzinnige keuzes	9
Mission statement	13
Vitamine D bij kinderen in Groningen en Moermansk	16
Online project met jonge Nederlandse en Russische muzikmakers	19
Corona in Moermansk	20

Voorwoord van de voorzitter

Marjo van Dijken

Omdat de toekomst – zoals altijd – ongewis is, neem ik u even mee terug in de tijd.

Zaterdag 30 november 2019. Het slotfeest van ons jubileumjaar in de Der Aa-Kerk. En een feest was het!

Als bestuur zaten we er helemaal doorheen: van besturen op afstand was geen sprake geweest, integendeel: hands-on en niet zo'n klein beetje. Al improviserend losten we problemen op, vlogen we van hot naar haar, en maakten we o zo dankbaar gebruik van het hulpaanbod van eenieder die ons een warm hart toedroeg.

Na het afscheid van onze Moermanskse gasten wensten we elkaar even rust toe, even bijkomen. In februari 2020 zouden we weer vol gas richting de lopende projecten ...

Het ging anders, heel anders. Alle ideeën en goede voornemens smoorden in de dreiging van de dodelijke omhelzing van het virus, en niemand kon voorspellen hoelang dat zou gaan duren.

Nu, eind januari 2021, mogen we hopen dat de lengte van de tunnel uiteindelijk meevalt: het licht aan het einde daarvan is nog bitter zwak. En hoe het ervoor staat bij het uitkomen van de Nieuwsbrief, in het voorjaar, is nu ook nog ongewis.

Juist daarom, juist nu we lijfelijk contact noodgedwongen moeten missen en zelfs een warme handdruk niet tot de mogelijkheden van persoonlijk contact behoort, juist nu moeten we contacten behouden en herstellen op elke andere

denkbare manier. Juist daarom nu deze Nieuwsbrief, omdat er wel plannen zijn voor nieuwe projecten, omdat ondanks een enorme Covid-19-uitbraak in Moermansk al onze vrienden daar nog op de been zijn, omdat de waarde in het vechten tegen het barre heden ligt in de hoop op een betere toekomst.

Wij hopen nieuwe mensen aan ons te binden om nieuwe plannen uit te voeren, zoals een poëzieproject, een project om kinderen in Groningen en Moermansk meer aan het lezen te krijgen, een kunsttentoonstelling in Groningen over Moermansk. Meer kunnen we er op dit moment niet over kwijt, maar we zijn hoopvol. En we hopen niet in de laatste plaats dat al onze oude vrienden en ondersteuners behouden mogen blijven en ons steunen in onze missie: mensen met elkaar in contact brengen om kennis en begrip te vergroten – juist in een tijd van op heftige emoties gefundeerde beeldvorming. Nu bijzonder lastig, maar: er komen andere tijden!

Ik hoop dat we 2021 uiteindelijk net zo vrolijk af kunnen sluiten als 2019. Niet omdat er een feest te vieren is, wél omdat het leven te vieren valt.

De terugkeer van een oude bekende

Christian Hagedorn

In oktober 2020 nam de Stedenband afscheid van de coördinator die sinds het begin betrokken was: Rudy Kapsenberg. Rudy ging met pensioen en zijn plek werd overgenomen door een oude bekende: Lilian Eefting. Lilian was eerder van 2011 tot 2018 secretaris bij de Stedenband en nam in 2015 en 2016 een aantal maanden tijdelijk de taken van Rudy over. We kijken met Lilian terug op haar eerdere periode en haar verwachtingen voor de toekomst.

Wat zijn jouw mooiste herinneringen aan de Stedenband?

Hoe meer ik daarover nadenk, hoe meer ik me er herinner. Ik ben inmiddels meerdere keren in Moermansk geweest en vind het nog steeds bijzonder dat je op zo'n reis niet alleen de highlights van Moermansk ziet, maar echt op bezoek gaat bij scholen, dagopvangcentra, kinderziekenhuizen. Een heel andere kant van de stad, een die de doorsnee bezoeker niet snel zal zien. Daar vindt natuurlijk het belangrijkste werk van de stedenband plaats. Daar gebeurt het. Ik heb twee keer een periode in het bestuur gezeten. Je weet dan wel globaal wat er speelt, maar het blijft toch wat abstract. Maar de mensen van de projecten zetten zich met hart en ziel in, en dat zie je heel mooi tijdens zo'n bezoek. Vooral als je er getuige van bent als een Groninger en een Moermansker elkaar na lange tijd bellen en mailen weer eens in real life ontmoeten: stralende gezichten, omhelzingen, blije verhalen. Dat wil je toch? Dat mensen blij zijn als ze elkaar zien? Dwars door cultuur- en taalbarrières heen, maar met een gemeenschappelijke passie? Respect en genegenheid voor de ander worden zichtbaar, en dat

is waar voor mij een stedenband om draait.

Andere dierbare herinneringen zijn het contact met de Moermanskse bestuurscollega's en mijn nu collega Larissa Bagina die door de jaren heen echt vrienden zijn geworden, de warme contacten met het Nederlandse consulaat in Sint-Petersburg (overigens: de allerlekkerste haring-onder-een-bontjas ooit heb ik aan de Nevski Prospekt in Petersburg gegeten – ik proef het nog als ik eraan terugdenk). En hoewel de kransleggingen bij Aljosja (hét monument van Moermansk) altijd een knap frisse en winderige aanleggenheid zijn – vooral als je een kek rokje of jurkje draagt – hoort dat ook echt bij Moermansk.

In mijn studententijd (ik heb Russisch gestudeerd in Groningen) ben ik natuurlijk regelmatig in Petersburg en Moskou geweest, maar mijn eerste bezoek aan Moermansk was meteen mijn eerste bezoek aan een andere, ik zou bijna zeggen 'echte' Russische stad. Kenners weten dat Petersburg en Moskou niet echt typisch Russisch zijn, maar meer wereldsteden vol toeristen. Moermansk was op en top Russisch en voelde daardoor veel authentiek – hoewel ik nog steeds

dol ben op Petersburg. We gingen toen ook op bezoek bij Gymnasium No. 1 in Moermansk en ik weet nog heel goed dat wij Groningers wat onwennig een klas vol kinderen binnenstapten, waar drie stoelen pontificaal voor de klas klaarstonden, speciaal voor ons. We waren de drempel nog niet over of alle kinderen sprongen van hun stoel, stonden kaarsrecht naast hun tafeltje en begroetten ons in koor in het Engels: 'Good morning! Welcome in Murmansk!' Over onwennig gesproken ...

Ook leer je heel anders naar zaken kijken die je als Groninger of Nederlander eigenlijk heel vanzelfsprekend vindt, of waar je zelf ook niet zomaar komt. Zo was ik jaren geleden een dagje mee als tolk toen drie Moermanskse moeders van gehandicapte jongvolwassenen op bezoek waren in Groningen en diverse dagbestedingscentra bezochten. Zelf was ik er ook nog nooit geweest, maar het concept van dagbesteding was voor mij wel vanzelfsprekend. Toen ik de verbazing, bewondering en het enthousiasme van de moeders zag, besefte ik dat wij voor hen in een zeer bevoorrechte positie zitten. Dagbesteding voor mensen met een beperking in Rusland was toen absoluut niet vanzelfsprekend – inmiddels steeds meer, maar het staat vergeleken bij ons nog in de kinderschoenen. En doordat ik jarenlang in bestuursvergaderingen heb gehoord hoe lang en hard die moeders eraan gewerkt hebben om hun kinderen in Moermansk ook iets dergelijks te bieden, kan ik alleen maar respect opbrengen voor hun doorzettingsvermogen. Daar kunnen wij Nederlanders nog wel een puntje aan zuigen als we weer eens vinden dat we ergens recht op hebben zonder er ook maar een vinger voor uit te steken.

Lilian en oud-bestuurslid Astrid Kuster in de buurt van Teriberka

Wat vond jij de leukst/meest interessante activiteit tijdens je bezoeken aan Moermansk?

Mijn laatste reis naar Moermansk was een van de mooiste van mijn leven – terwijl ik toch al heel wat landen bezocht heb. In 2018 maakte ik met mijn voorganger Rudy Kapsenberg en oud-bestuurslid Astrid Kuster deel uit van een grote delegatie onder leiding van oud-burgemeester Peter den Oudsten. Nu ga je doorgaans met het vliegtuig, maar je kunt ook met een busje van het Noorse Kirkenes naar Moermansk. Rudy, Astrid en ik hadden deze reis nog nooit gemaakt, maar wilden dit wel heel graag. En terwijl de rest van de delegatie in een paar uur via Schiphol en Petersburg naar Moermansk vloog, vlogen wij via Stockholm en Oslo helemaal naar Kirkenes in het noorden, waar we bij een obscuur hotel aan een vaag pleintje in een knaloranje busje stapten. De grensovergang was hilarisch: aan de Noorse

grens moesten we met koffers en al het busje uit, te voet naar een douanehuisje, paspoort- en koffercontrole, en weer hetzelfde busje instappen, dat intussen gewoon de grens overgestoken was.

In Moermansk zelf heb ik twee bijzonder dierbare herinneringen aan die ene reis. De eerste is een reis naar Teriberka, helemaal in het noorden aan de Barentszee. Een prachtige rit, door een onherbergzaam en ruig landschap. Hoe verder we naar het noorden reden, hoe meer de zon doorbrak; toen we op onze eindbestemming, een baai aan de Barentszee, waren was de hemel knalblauw, waardoor de kleuren nog beter uitkwamen. Waanzinnig mooi.

De tweede is direct verbonden met de stedenband. We gingen met de delegatie op bezoek in het kinderziekenhuis. Deze uitwisseling tussen het

kinderziekenhuis in Moermansk en het Beatrix Kinderziekenhuis in Groningen is voor mij het perfecte symbool voor hoe een vriendschapsrelatie tussen Nederland en Rusland zich kan ontwikkelen. Het begin van die relatie verliep erg moeizaam: de kennisuitwisseling vond niet in Moermansk plaats, maar in achterafzaaltjes tijdens conferenties in Petersburg. Langzaam ontdooiden wat en werden de artsen in Moermansk ontvangen – maar nog steeds in conferentiezalen in het hotel. Weer later ging men op bezoek in het ziekenhuis, maar kwam men niet verder dan de kamer van de directeur. Zo ging het stap voor stap, totdat het doordrong dat alle betrokken artsen, of ze nu Russisch of Nederlands waren, hetzelfde willen: kinderen genezen. Nu lopen de artsen mee op bezoeken. En dat alles onder

Lilian (derde van links) en Rudy (helemaal rechts) in Moermansk (2018)

de bezielende leiding van Pieter Sauer, die al vanaf het begin betrokken is. De Moermanskers lopen weg met hem, en dat zag je! In 2018 werden we ontvangen in het kinderziekenhuis en zodra de artsen daar Pieter Sauer zagen, bestonden we niet meer – ook de burgemeester niet. Stralende gezichten, brede grijzen, en blikken vol wederzijds respect en vriendschap over en weer. Dit moment zal ik nooit vergeten, omdat het voor mij symbool staat voor hoe je een vriendschap tussen twee landen met twee verschillende culturen tot stand brengt: met wederzijdse nieuwsgierigheid, respect, begrip, geduld, doorzettingsvermogen, niet gehinderd door restricties op het gebied van tijd, en met een gedeelde passie die talen en culturen overstijgt. Als we de jeugd van beide steden hier ook maar een snippertje van kunnen bijbrengen, is er een wereld gewonnen.

O, en om nog even terug te komen op de reis met het busje: natuurlijk namen we dezelfde bus terug. Deze reis was nog gedenkwaardiger dan de heenreis: in Moermansk stapten een Noorse moeder en haar twee zonen in. Met ongewone bagage: zoonlief had in Rusland een kalasnikov op de kop getikt. Die door de Russische chauffeur zonder blikken of blozen in de bagageruimte werd gezet. Ik had de hele terugreis in dat busje het gevoel alsof de loop van dat enge ding op mijn rug gericht was. Blij dat deze niet geladen was.

Wat hoop jij (in de toekomst) te bereiken? En waarom is een stedenband in deze tijd nodig?

Ik heb al sinds mijn veertiende een band met Rusland. Ik heb altijd al een liefde voor talen gehad en heb op de middelbare school in Deventer Russisch gevolgd. De keus om Russisch te studeren was snel gemaakt, de keus voor

Groningen was net zo gemakkelijk. In de loop der jaren viel me op dat mensen die Rusland alleen maar kennen van tv-reportages, doldrieste vakantie verhalen en onheilspellende nieuwsberichten, een beeld ontwikkelen van Rusland dat soms best ver van de werkelijkheid afstaat, maar dat ze verkondigen alsof het de enige waarheid is. Het is verbazingwekkend hoeveel kenners van Rusland er rondlopen zonder er ooit een stap gezet te hebben.

Als ik iets van de stedenband heb geleerd, is het om mezelf de tijd te gunnen om mijn mening te ontwikkelen en soms ook gewoon even geen mening te hebben omdat ik het simpelweg niet weet. Juist zo'n ingewikkelde relatie met een land als Rusland, waarmee de internationale verhoudingen er in de loop der jaren op zijn zachtst gezegd niet eenvoudiger op zijn geworden, is wat mij betreft zeer geschikt om te leren even je mond te houden en iets oprecht en rustig van een andere kant te bekijken voordat je iets zegt. Het perfecte middel daarvoor is uitwisseling – en laat de stedenband daar nu ruime ervaring in hebben! Een ander perspectief verruimt je blik en is wat mij betreft absoluut onmisbaar in de huidige tijd vol fake news, framing, complottheorieën, opruiing, ongeduld, spanningen.

Ik ben ervan overtuigd dat de stedenband ertoe bijdraagt dat mensen oprecht naar anderen luisteren en zich de tijd gunnen om de ander beter te leren kennen. Hoe breder je perspectief op je omgeving, hoe minder ruimte er is voor het wortelen van fake news, framing, complottheorieën en spanningen. Ik hoop nog vele projecten te mogen coördineren waarin mensen hun perspectief verruimen. Onmisbaar voor de jeugd: niet alleen voor de scholen waar we al mee werken, maar voor alle kinderen in Groningen en Moermansk. En laten we de volwassenen niet vergeten.

Rudy (helemaal links) en Lilian (tweede van rechts) in Moermansk (2016)

Naar welke projecten de komende tijd kijk je uit?

Waar ik erg benieuwd naar ben, is het project van het Praedinius Gymnasium en Werkman College. Samen met het Music College in Moermansk maken gemengde groepjes van Nederlandse en Russische leerlingen muziek bij een rockopera die zich afspeelt in 2089, als de stedenband 100 jaar bestaat. Een Nederlands meisje en een Russische jongen beleven allerlei avonturen en kijken terug in de tijd. Toen de plannen voor deze opera al een eind op weg waren, brak de coronapandemie uit en moesten de reisplannen in de ijskast. Maar beide partijen hebben zich er niet door laten weerhouden en zijn gewoon online verder gegaan. Ze zijn nu druk bezig met het componeren van de liedjes. Als de omstandigheden het toelaten, komt er dit voorjaar een klein groepje uit Moermansk naar Groningen, en het zou

natuurlijk heel mooi zijn als de opera in een (nog) later stadium echt uitgevoerd kan worden! Het Praedinius Gymnasium heeft met hun musical *3000 mijl in 3 seconden* al bewezen het te kunnen, dus ik heb er alle vertrouwen in dat ook dit plan zal slagen.

Verder hoop ik van ganser harte dat de leerlingen van het Willem Lodewijk Gymnasium nog een mooie reis kunnen maken. In maart zouden de vijfdeklassers naar Severomorsk gaan, maar ook daar gooide corona roet in het eten. Inmiddels zitten de vijfdeklassers in de zesde klas – examentijd dus! De betrokken leraren willen heel graag deze leerlingen nog een gedenkwaardige reis bieden, als een mooie afsluiting; vooral omdat ze door corona al een rare schooltijd hebben. Ik hoop dat het ze lukt, ik gun het ze van ganser harte.

En natuurlijk hoop ik op veel nieuwe projecten! Wellicht komt er een poëzie-uitwisseling met oud-Stadsdichter

Renée Luth. En vanuit de gemeente Moermansk zijn er – in elk geval – twee projectvoorstellen gedaan waar we misschien wel wat mee kunnen en waar de jeugd uit beide steden een rol kunnen spelen: een project met biologie als onderwerp en een project om de jeugd meer aan het lezen te krijgen. Meer kan ik er nog niet over zeggen, het staat echt in de kinderschoenen en is nog erg onzeker. Vooral dat laatste project draag ik stiekem toch wel een heel warm hart toe: naast coördinator voor de stedenband heb ik een eigen freelance redactie-bureau Leef in tekst waarbij ik veel voor uitgeverijen werk. Het lijkt me fantastisch om heel Groningen en Moermansk met de neus in de boeken te krijgen!

Is er zelf nog iets wat je met de lezers zou willen delen?

Kijk. Luister. Wees nieuwsgierig. Gun jezelf een breder perspectief. Begin met Rusland.

Noot

We hadden voor deze Nieuwsbrief een interview met onze verse pensionado gepland om terug te kijken op zijn dertig jaren Stedenband. Helaas is aan zijn kant kennelijk een kink in de kabel gekomen. Mocht het toegezegde ons op een later moment alsnog bereiken, dan benutten we een volgende Nieuwsbrief.

Eigenzinnige keuzes

Forse bezuinigingen afgewend

Marjo van Dijken en Lilian Eefting

In het licht van de coronapandemie – met onnoemelijk veel doden, besmettingen en talloze zwaar overbelaste zorgmedewerkers – voelt het buitengewoon ongemakkelijk om onze eigen financiën ter sprake te brengen. Dat valt geheel in het niet bij de coronacrisis, zou je zeggen. En dat is absoluut waar. Toch kunnen we dit onderwerp niet onbesproken laten.

Midden in het nieuwe normaal probeert iedereen zijn leven in aangepaste vorm zo goed mogelijk door te laten gaan. We werken thuis en zien onze collega's alleen nog maar in hun eigen vierkantjes op het scherm, geven onze kinderen thuis les, ontvangen maximaal twee mensen op bezoek, gaan niet meer naar de sport-school maar een blokje om – en lopen met een boog van anderhalve meter om mensen heen. Onze eigen people-to-peoplecontacten zijn tot een minimum

beperkt – juist om ervoor te zorgen dat we elkaar later, als het virus voldoende bedwongen is, weer in de armen kunnen sluiten, we elkaar weer een hand kunnen geven of de oerhollandse drie klapzoenen op de wang. We houden ons in, op alle vlakken, maar o wat is het moeilijk. We kunnen met zijn allen niet wachten om weer naar het werk te gaan en onze collega's in het echt te zien, onze kinderen willen dolgraag naar school en hun vriendjes zien, en we willen fanatiek de strijd aangaan met onze

coronakilo's – in de sportschool welteverstaan.

Ook de activiteiten van de stedenband stonden op een lager pitje. In februari hebben twee artsen van het Beatrix Kinderziekenhuis hun collega's in Moermansk nog kunnen opzoeken, maar de scholenuitwisselingen van het Willem Lodewijk Gymnasium (WLG) en het Praedinius Gymnasium gingen plotseling niet door. En dat terwijl de vijfdeklassers van het WLG net op het punt stonden naar Severomorsk te gaan. Kantooractiviteiten voor de coördinator waren er nauwelijks.

In het najaar probeerde men toch weer de draad op te pakken. Voor het WLG is dat nog een hele opgave, omdat de vijfdeklassers van het voorjaar nu zesdeklassers zijn en ze dus midden in de examenperiode zitten. Het Praedinius en het Werkman gingen niet bij de pakken neerzitten en hebben hun uitwisseling – voorlopig – omgezet in een online project, in de hoop dat er later toch nog een fysieke uitwisseling kan plaatsvinden. En op het kantoor van de stedenband was men druk bezig met de

overdracht van de werkzaamheden van coördinator Rudy Kapsenberg, die met pensioen ging, naar Lilian Eefting, zijn opvolger.

Bezuinigingen

Zo goed en zo kwaad als het ging en gaat, roeien met de riemen die je hebt – maar we gaan wel door. Dat kan echter niet zonder (financiële) steun. Moermansk ligt nu eenmaal niet naast de deur, in beide steden worden kosten gemaakt bij de diverse projecten en ook de coördinatoren in Groningen én Moermansk verdienen een normale beloning voor hun werk. Gelukkig ziet de gemeente Groningen dat en verlenen ze ons jaarlijks een subsidie van € 60.000.

Tot dit jaar. De gemeente Groningen ziet zich gedwongen fors te bezuinigen, onder andere om de klappen van de coronacrisis op te vangen. Alle begrip voor natuurlijk, maar wel bijzonder spijtig dat er in het najaar van 2020 een forse bezuiniging van maar liefst € 15.000 voor de Stedenband Groningen-Moermansk op de begroting van 2021 stond,

Burgemeester Berezhnoi en burgemeester Staatsen ondertekenen het stedenbandverdrag (juni 1989)

en een even grote post bij onze collega's van San Carlos. Op de gemeentelijke begroting van in totaal meer dan 1 miljard euro is dat een schijntje, maar in de praktijk betekent dat voor ons een (on-) behoorlijke aderslating: een bezuiniging van meer dan een kwart van ons budget. Aangezien het bestuur niet wil dat de projecten hieronder te lijden hebben, zou dat grote gevolgen hebben voor beide coördinatoren, Lilian Eefting van Bureau Groningen en Larissa Bagina van Bureau Moermansk. En aangezien beide krachten al in alles op de kleintjes letten en geen cent meer uitgeven dan nodig is, en je nu eenmaal niet onder bepaalde uitgaven uitkomt, is een dergelijke forse bezuiniging in feite de route naar het einde. Nog een paar jaar en dan valt het doek. Niet omdat er geen werk is, of omdat ons werk niet belangrijk (meer) gevonden wordt, maar omdat de bodem dan is bereikt.

Tel hier nog bij op dat GasTerra, die in het verleden meerdere keren onze projecten ruimhartig ondersteund heeft, zich vanwege de energietransitie – en dus om geheel begrijpelijke redenen – genoodzaakt ziet om terughoudend te zijn in de sponsoring. Het wegvalLEN van maar liefst een kwart van onze gemeentesubsidie zou echt pijnlijk zijn. Andere inkomsten van de Stedenband zijn namelijk donaties van particulieren en fondsenwerving bij bedrijven. Ech-

ter, door de economische sancties en de internationaal gecompliceerde relatie met Rusland zijn bedrijven en fondsen doorgaans niet snel geïnteresseerd in het financieel bijdragen aan projecten die direct met Rusland te maken hebben. Ook het aankloppen bij Europese fondsen heeft weinig zin: ondanks dat een deel van Rusland op het Europese continent ligt (inclusief Moermansk), maakt Rusland geen deel uit van Europese organisaties. De suggestie van de gemeente Groningen om zelf voor voldoende financiële middelen te zorgen, is dus niet zo eenvoudig uit te voeren.

De Stedenband Groningen-Moermansk heeft samen met de collega's van San Carlos, maar ook binnen ons eigen netwerk, op talloze manieren vooral achter de schermen geprobeerd druk uit te oefenen en begrip te vragen voor de situatie. Er is ingesproken en een mission statement verspreid. Maar het leek niet te mogen baten.

Een dubbele boodschap

Hoewel wij wel degelijk begrip hebben voor het feit dat ook de gemeente Groningen moet bezuinigen, zeker midden in een coronacrisis, kunnen wij zo'n forse bezuiniging niet rijmen met de eigen internationaliseringsdoelstellingen van de gemeente: duurzaamheid, inclusiviteit en naar elkaar omzien. Uit deze doelstellingen blijkt ook de eigenzinnigheid van de gemeente Groningen; waar de meeste steden zich bij hun internationaliseringsbeleid richten op economie en technologie, kiest Groningen bewust voor de menselijke maat, voor het verbinden van mensen over maatschappelijke grenzen heen. Dit beleid past ook naadloos bij de uitdrukkelijke wens van de Tweede Kamer, zoals ze in hun Ruslandbrief hebben geformuleerd en waarover u meer kunt lezen in het mission statement van de Stedenband Groningen-Moermansk, verderop in deze nieuwsbrief.

De gemeente Groningen heeft altijd met trots en met reden een sociaal bewogen (internationaal) beleid gevoerd, soms bewust tegen de stroom in, en heeft deze opdracht ook aan haar stedenbanden met Moermansk en San Carlos meegegeven. Een opdracht die beide stedenbanden naar beste eer en geweten hebben uitgevoerd en die heeft geleid tot vele mooie projecten. Met de bezuinigingen zou hier een wel heel abrupt einde aan komen, die we eigenlijk niet goed kunnen uitleggen.

Voor San Carlos is de situatie nog net iets nijpender. Vanwege de pensionering van Rudy Kapsenberg zag de Stedenband Groningen-Moermansk met veel moeite mogelijkheden om de bedrijfsvoering aan te passen, maar zeker niet zonder gevolgen. Dit gold echter niet voor San Carlos. Zij zagen geen andere weg meer dan op de vooravond van de raadsvergadering van 11 november jl. contact te zoeken met de pers, als laatste redmiddel maar met het nodige risico, want het tij kon zich ook definitief tegen de stedenbanden keren. Het lijkt er echter op dat hun gewaagde stap effect heeft gehad, want op de raadsvergadering dienden drie fracties een amendement in tegen de bezuinigingen op o.a. de post waar de stedenbanden onder vallen. En dan blijkt dat de gemeente Groningen wel degelijk het belang inziet

van internationale bruggenbouwers als de stedenbanden: het amendement werd aangenomen met maar liefst 34 tegen 10 stemmen.

De bezuinigingen zijn dus afgewend – voorlopig, want het amendement geldt alleen voor het begrotingsjaar 2021. Maar wat zijn we opgelucht en blij! Groningen kiest in een zeer bewogen tijd bewust voor de menselijke maat in het eigen internationaliseringsbeleid, een opdracht die wij stedenbanden met hart en ziel ondersteunen en uitvoeren. Dank aan allen die ons een warm hart toedragen.

Desalniettemin is de Stedenband Groningen-Moermansk zich wel degelijk bewust van het feit dat de bezuinigingen terug zouden kunnen komen in de begroting van de gemeente Groningen. Daarom leek het ons goed om nog eens op een rijtje te zetten waar de Stedenband nu eigenlijk voor staat: een nieuw mission statement. Groningers staan weliswaar bekend als koppig, maar daar zijn we ook trots op. En wie weet zal een eigenzinnige keuze voor intensieve people-to-peoplecontacten met een land als Rusland juist in de huidige tijd van fake news, isolatie en verwarrende beeldvorming een internationale voortrekkerspositie blijken te zijn.

Mission statement

De stedenband tussen Groningen en Moermansk houdt al meer dan dertig jaar stand – je zou bijna zeggen: tegen alle verwachtingen in. Internationalisering heeft in die dertig jaar een andere vorm gekregen, en aan stedenbanden kleeft een hardnekkig jaren-negentig-imago. Dat imago impliceert dat stedenbanden niet met hun tijd zouden meegaan en liever in de jaren tachtig en negentig blijven hangen, toen de Muur nog maar net gevallen was en heel Europa op de drempel van een nieuwe tijd stond. In die periode was de stedenband Groningen-Moermansk zeer bij de tijd en er volgden vele uitwisselingen tussen beide steden voor projecten op het gebied van onderwijs, gezondheidszorg (in de breedste zin van het woord), sport en handel.

Sindsdien is er veel veranderd. Niet alleen op het gebied van internationalisering, maar zeker ook in de relatie tussen Rusland en Nederland. Waar er onder Gorbatsjov nog sprake was van hoop en onder Jeltsin van verwondering, is de relatie onder Poetin in rap tempo bekoeld. Vooral sinds de annexatie van de Krim door Rusland – wat er daarna gebeurde, is bij iedereen bekend.

De spanningen op landelijk niveau hebben ook hun weerslag op lagere niveaus. Het beeld dat de gewone Nederlander van Rusland heeft, is sterk vervormd door acties van het Kremlin: hackers, novitsjok, terugtrekking uit het overleg over de MH17, beschuldigingen van provocatie. Echter, dat het Kremlin tot deze acties besluit en ze ook daadwerkelijk uitvoert, wil nog niet zeggen dat het voltallige Russische volk ze steunt. Ook de protesten die na de veroordeling van Navalny eind januari en begin februari van dit jaar in heel Rusland uitbraken, laten een heel ander beeld zien dan het Kremlin wil. Zoals in de Ruslandbrief van de Tweede Kamer van 22 december 2019 staat: 'Het is belangrijk om te beseffen dat de Russische samenleving dynamischer en pluriformer is dan in Nederland vaak wordt gedacht.' In Nederland – en dus ook in Groningen – is zo langzamerhand het beeld ontstaan dat heel Rusland achter Poetin staat, maar wij weten wel beter. Er is wel degelijk kritiek op het beleid - dat hebben de protesten na de veroordeling van Navalny wel bewezen -, maar het zal over het algemeen niet zo expliciet worden geuit als wij hier in Nederland gewend zijn. Daardoor *lijkt* het doorgaans alsof Poetin veel aanhangers heeft. En dat schijngegeven wordt door het Kremlin weer uitgebuit.

Het kabinet is zich hiervan bewust en heeft zich in zijn Ruslandbrief sterk uitgesproken voor people-to-peoplecontacten. Immers, 'Het is belangrijk op verschillende manieren bij te dragen aan de maatschappelijke verbinding met Rusland, bijvoorbeeld op het gebied van cultuur, wetenschap

en wederzijds begrip, ook over de gedeelde geschiedenis. De komende jaren zal het kabinet doorgaan met het slaan van bruggen naar die delen van de Russische samenleving die daarvoor openstaan.'

In meer dan dertig jaar heeft de Stedenband Groningen-Moermansk heel wat bruggen geslagen tussen Rusland en Nederland. Dat wordt gezien door het kabinet: 'Ook stedenbanden zijn een voorbeeld van maatschappelijke verbinding met Rusland. Zo onderhoudt de gemeente Rotterdam banden met zusterstad Sint-Petersburg en Groningen met de stad Moermansk.'

Hoe meer de relatie tussen Nederland en Rusland verslechterde, hoe meer de Stedenband Groningen-Moermansk zich ervan bewust werd dat een heel groot deel van de Russische bevolking uit beeld dreigde te raken. In Rusland zelf, maar zeker uit het zicht van Nederland en Europa. Dat onzichtbare deel wordt alleen zichtbaar als je ze werkelijk opzoekt, met een open en nieuwsgierige blik en met respect voor elkaars achtergrond. Dat weet de Stedenband als geen ander.

Dit past ook naadloos in het internationaliseringsbeleid van de gemeente Groningen. In de *Herijking internationaliseringsbeleid 2017-2020* staat immers: 'De meeste steden presenteren zich met economische kracht, technologie als driver (...). Groningen kiest in contrast daarmee voor de eigenwijze, menselijke maat (...).' De Stedenband Groningen-Moermansk zou het Groningse deel niet waardig zijn als we niet net zo eigenzinnig zijn. En dat zijn we zeker. Want hoe meer de wederzijdse beeldvorming tussen Nederland en Rusland – dus van Russen over Nederlanders en van Nederlanders over Russen – mank dreigt te lopen, hoe meer dat juist ons als Stedenband inspireert om ook die andere Russen, die onzichtbare Moermanskers te leren kennen. En andersom: de Moermanskers kennis te laten maken met die andere Nederlanders, de – in Rusland – onzichtbare Groningers. Dat onze scholieren hierin een prominente plaats verdienen, behoeft geen verder be- toog.

Die wederzijdse kennismaking is van groot belang. Dat ziet ook de Tweede Kamer in haar Ruslandbrief: 'De kennis in Nederland over Rusland, de Russische bevolking en de Russische taal is de afgelopen jaren afgenomen.' Het zal niet verbazen dat de Stedenband dit al jaren ziet gebeuren en dat we al jaren ons steentje proberen bij te dragen aan een ander beeld van Rusland. De gebeurtenissen van de afgelopen jaren hebben dit alleen maar versterkt, en wij willen daarom de komende jaren extra inzetten op het bijstellen van de wederzijdse beeldvorming. Niet alleen in onze bestaande uitwisselingen tussen scholen en kindziekenhuizen, we zoeken ook nieuwe uitwisselingen die hieraan bij kunnen dragen. Denk bijvoorbeeld aan uitwisselingsprojecten tussen leerlingen/studenten uit beide steden op het gebied van milieukunde, aan een internationaal poëzieproject, aan projecten om kinderen in beide steden meer aan het lezen te krijgen en ze zo kennis te laten maken met andere werelden. De mogelijkheden zijn eindeloos, wat ons betreft.

Daarnaast zoeken we actief contact met andere Ruslandgeoriënteerde organisaties in Groningen, zoals de Rijksuniversiteit Groningen, het Centre for Russia Studies, het Arctisch Centrum. Ook onderhouden we warme banden met het consulaat-generaal in Sint-Petersburg en willen we nauw betrokken blijven bij het nieuw op te richten Kennisplatform Oost-Europa.

Conclusie

De rol van bruggenbouwer past bij uitstek bij de Stedenband. De lange traditie van meer dan dertig jaar is daar al genoeg bewijs van. Maar ook het eigenzinnige van de stad Groningen is duidelijk zichtbaar: waar anderen de banden met Rusland verbreken, weigert de Stedenband daarin mee te gaan en blijven we ons best doen Groningers kennis te laten maken met de andere kant, het onbekende Rusland. Wij zijn ervan overtuigd dat de menselijke maat, de people-to-peoplecontacten uiteindelijk tot ontspanning en wederzijds respect en begrip zal leiden.

Sommige vooroordelen – al dan niet gevoed door misinformatie – bestrijd je alleen door bij elkaar te gaan kijken, over de vloer te komen. Wij zien dat openen van deuren als onze eerste opdracht, maar stellen ook met genoeg vast dat in ons kielzog de afgelopen jaren meerdere bedrijven en ondernemers konden profiteren van het opgebouwde vertrouwen en de geopende deuren.

Echter: de financiële basis onder alle initiatieven dient solide en werkbaar te zijn. Achtereenvolgende bezuinigingen en niet toegepaste indexatie op de subsidie hebben geleid tot een situatie waarvan wij zeggen dat de absolute bodem bereikt is. En als we bedenken het – buiten onze invloed – wegvallen van een trouwe ondersteuner (GasTerra) onontkoombaar gaat leiden tot een zeer forse deuk in ons activiteitenbudget, dan kunnen we niet anders dan waarschuwen: de aangezegde subsidiekorting mag een druppel zijn in de gemeentelijke begroting, voor ons is het een heel erg koude douche – met gevolgen.

Vitamine D bij kinderen in Groningen en Moermansk

Prof. Pieter Sauer & dr. Annemieke Boot

Al vaker hebben wij mogen berichten over de samenwerking tussen het kinderziekenhuis in Moermansk en het Beatrix Kinderziekenhuis hier in Groningen. Een samenwerking die enorm is gegroeid en nu het karakter heeft van wederzijds vertrouwen. Moeilijke patiënten in Moermansk worden samen onderzocht en over nader onderzoek en behandelopties wordt heel open in gezamenlijkheid gediscussieerd. Toch kriebelde het een beetje, kunnen we samen nog meer doen, kunnen we in de samenwerking nog meer voor elkaar betekenen? Kunnen wij de gezondheid van kinderen in Moermansk, en ook in Groningen, helpen verbeteren?

Tijdens een van de vele bezoeken was het ons opgevallen hoe bleek de kinderen in Moermansk eruitzien. Geen wonder met de lange strenge winters en de zomer waarin de temperaturen nauwelijks boven de 15 graden Celsius uitkomen. De mogelijkheid voor kinderen om buiten te spelen lijkt heel beperkt, niet alleen door het klimaat maar ook doordat de straten vol gaten zitten en er op veel plaatsen geen stoepen zijn.

Effecten van vitamine D

Zo kwam het plan naar boven gezamenlijk onderzoek te doen, niet direct bij zieke maar bij gezonde kinderen om meer te weten te komen over aspecten van de gezondheidstoestand van kinderen in Moermansk en Groningen. Wat lag meer voor de hand dan om te kijken naar het vitamine D-gehalte van kinderen in Moermansk en Groningen?

Vitamine D wordt onder invloed van zonlicht in de huid gemaakt, dus misschien is die lager bij kinderen in Moermansk vergeleken met kinderen in Groningen. Bovendien is de laatste jaren veel te doen over het juiste gehalte

van vitamine D, het lijkt dat vitamine D meer voor ons lichaam doet dan alleen de vorming van gezonde botten. Er zijn aanwijzingen dat vitamine D ook effecten heeft op ons afweersysteem en misschien zelfs te maken heeft met overgewicht.

Een paar jaar geleden hebben we voor het eerst voorgesteld een gezamenlijk onderzoek naar het vitamine D-gehalte bij kinderen in Moermansk en Groningen op te zetten. In eerste instantie kregen wij daarvoor de handen niet op elkaar, maar twee jaar geleden kregen wij het verheugende bericht dat artsen in Moermansk toch mee wilden werken.

Natuurlijk waren er hobbels. Bij kinderen wilden wij in de zomer en winter bloed afnemen en daarin de vitamine D bepalen. Maar waar doe je die bepalingen? De bepalingen van kinderen uit Moermansk moesten allemaal in Rusland gebeuren, van de Groningse kinderen in Groningen. Maar kan je dan de gegevens van beide groepen wel vergelijken, geven verschillende laboratoria dezelfde uitslag?

Op werkbezoek in Moermansk

Om deze problemen op te lossen en te kijken hoe het ging met het verzamelen van bloedmonsters, zijn ondergetekenden in januari 2020, vlak voor de coronacrisis, naar Moermansk geweest. Wij werden weer even hartelijk als altijd ontvangen. Het ziekenhuis ziet er iedere keer mooier uit, nu was de ingang helemaal vernieuwd. Dokter Galina was, zoals altijd, onze zeer hartelijke gastvrouw. Ze had al bij een behoorlijk aantal kinderen bloed afgenomen, maar niet alle bepalingen konden in het kinderziekenhuis in Moermansk gedaan worden. Een deel van de bepalingen moet in Sint-Petersburg gedaan worden, 1200 km verderop.

Ook blijft de vraag: hoe vergelijk je de uitslagen uit Moermansk met Groningen, hoe weten we dat beide laboratoria dezelfde uitslagen geven? Het was niet toegestaan enkele bloedmonsters uit Groningen mee te nemen naar Moer-

mansk om deze ook daar te laten bepalen. Ook was het niet toegestaan bloedmonsters uit Moermansk mee te nemen naar Groningen. Als oplossing voor dit probleem hebben wij ons toen zelf laten prikken, in zowel Moermansk als Groningen. Door onze monsters te vergelijken weten we hoe goed de laboratoria met elkaar overeenkomen. Helaas weten wij de uitslagen nog niet, het wachten is op de uitslagen van het laboratorium hier in Groningen.

Het onderzoek loopt nog, maar de eerste uitslagen van kinderen uit Moermansk die in de zomer zijn afgenomen, laten gemiddeld lage waarden zien. We zijn nu heel benieuwd hoe het in de winter is. Wellicht zal het nodig zijn in Moermansk te adviseren nog meer extra vitamine D te geven. Helaas moeten de bepalingen uit Groningen nog gedaan worden, dus we weten niet of de kinderen in Groningen een hogere of lagere spiegel hebben dan in Moermansk.

Nieuwe directie

Een onverwachte complicatie bij het onderzoek is dat de directeur en de onderdirecteur van het Kinderziekenhuis in Moermansk plotseling vertrokken zijn. Met hen beiden hebben wij de afgelopen vijftien jaar uitstekend kunnen samenwerken. Wij hopen dat met de nieuwe directie ook te kunnen doen.

Tijdens ons bezoek in januari 2020 hebben we ook weer naar patiënten

kunnen kijken. Het is nu voor artsen in Moermansk veel gebruikelijker geworden nieuwe inzichten in de diagnostiek en behandeling van patiënten op internet op te zoeken. Daarmee lijkt ook de kwaliteit van de zorg nog verder te zijn verbeterd.

Wij hopen in de loop van dit jaar het onderzoek te kunnen afronden en opnieuw een bezoek aan Moermansk te kunnen brengen.

Online project met jonge Nederlandse en Russische muzikmakers

Wouter Offringa

Een groot muziekproject van enkele Groningen en Moermanskse scholen dreigde door corona in het water te vallen. Maar de docenten en leerlingen lieten zich hier niet door uit het veld slaan en zochten naar een manier om het project voort te zetten – online.

An de hand van een muzikaal project willen we graag de culturele samenwerking en het wederzijds begrip tussen jongeren in

Groningen en Moermansk bevorderen. Daarom is er tussen oktober 2020 en maart 2021 een samenwerkingsproject georganiseerd. Het is een muzikale

samenwerking geworden tussen leerlingen en studenten van het Praedinius Gymnasium, het Stadslyceum Werkman, het conservatorium in Groningen, en scholieren en studenten van het Music College en andere scholen (Gymnasium Nr. 1) in Moermansk in de leeftijd van 12-25 jaar. Er is hiervoor een modern muziektheaterstuk geschreven waaraan Nederlandse en Russische jongeren online samenwerken.

Het project wordt gecoacht door medewerkers van het Praedinius Gymnasium, het Stadslyceum Werkman, de Stedenband Groningen-Moermansk en vanuit Moermansk door het Music College en de stedenband Moermansk-Groningen.

Het verhaal van het muziektheaterstuk van Sarah Offringa, 'De Gouden Vis',

is een gefantaseerde terugblik vanuit de toekomst. In het jaar 2089 bestaat de stedenband 100 jaar en kijkt men terug op de samenwerking die er tussen beide steden de afgelopen 100 jaar geweest is. Het muziektheaterstuk gaat over de laatste 45 jaren van die 100 en is als sciencefiction geschreven. Het verhaal is zo vormgegeven dat de deelnemers in samenwerking met elkaar zelf muziek en teksten gaan schrijven bij de verschillende scènes uit het verhaal.

In de periode oktober 2020 tot en met maart 2021 wordt in Groningen en in Moermansk in kleine groepjes online samengewerkt en gerepeteerd voor een online uitvoering op een nog nader te bepalen gezamenlijk moment in maart 2021.

Corona in Moermansk

Lilian Eefting

Moermansk lijkt soms dan wel ver van de bewoonde wereld te liggen, immuun voor corona is de heldenstad zeker niet. Integendeel. En de aanpak van de autoriteiten van deze pandemie is op zijn minst opmerkelijk te noemen.

Als deze nieuwsbrief uitkomt, is de wereld al ruim een jaar in de ban van het coronavirus. Ook Moermansk, hoewel het virus daar pas in april 2020 opdook. Door de geïsoleerde ligging is Moermansk in het verleden behoorlijk gespaard gebleven van epidemieën. Maar met de toenemende mobiliteit van de mens ontspringt ook Moermansk niet aan deze dodelijke dans. Toch lijken de regionale autoriteiten lange tijd rotsvast overtuigd te zijn van het tegendeel, vertrouwen ze blind-

delings op hun ligging in de uithoek van Rusland en ondernemen ze lange tijd niets om hun eigen bevolking zo goed mogelijk te beschermen. In dit artikel nemen we vier episodes onder de loep, die kenmerkend zijn voor de aanpak van de autoriteiten.

Mei 2020

Trouwe lezers van de nieuwsbrief weten dat er in Moermansk meerdere ziekenhuizen staan. Een van de ziekenhuizen

De 'Tent van 1 miljard', zoals dit haastig opgebouwde en haastig ontmantelde coronaziekenhuis in Moermansk bekendstaat

Bron: gov-murman.ru via Barents Observer

is een regionaal multidisciplinair medisch centrum, dat in de volksmond het 'stadsziekenhuis' wordt genoemd en waar in de regel de meeste spoedeisende hulp wordt geboden. (Ter verduidelijking: dit is niet het moeder-kindziekenhuis waar de stedenband van oudsher warme banden mee onderhoudt.) In de praktijk kwamen hier de meeste covidpatiënten terecht, maar het is officieel nooit erkend als covidziekenhuis. Er ontstond dan ook al snel een nijpend tekort aan materiaal en materieel om de positief geteste mensen te isoleren van de negatief of nog niet geteste mensen. Ook werden er van overheidswege geen protocollen opgesteld om besmetting binnen de ziekenhuizen tegen te gaan. In plaats van lessen te trekken uit naburige regio's (zoals we in maart in Noord-Nederland wel deden, waardoor de eerste golf bij ons in het noorden minder hoog was dan in de rest van Nederland),

lieten de autoriteiten het gewoon gebeuren.

Al snel trokken de medewerkers van het stadsziekenhuis aan de bel bij de regionale Doema: 'Sinds april is er covid in Moermansk. Elke dag verdrievoudigt het aantal besmettingen. De instroom van covidpatiënten op de reguliere afdelingen is nu te groot; bovendien is er op sommige afdelingen maar één triagekamer. Als je in het ziekenhuis rondloopt, ben je minimaal met zes of zeven mensen in contact geweest zonder te weten of iemand nu geïnfecteerd is of niet. De wachtkamers zijn zo vol, dat alle patiënten noodgedwongen door elkaar zitten tot er ergens plek is.'

Het enige wat de regionale minister van gezondheidszorg, Inga Aniskova, daarop wist te zeggen, was: 'We moeten strenge triage toepassen om andere patiënten te beschermen.' In plaats van een ziekenhuis of desnoods afdelingen

De besmettingen in Moermansk lopen in een hoog tempo op

Bron: <https://www.themoscowtimes.com/2020/07/28/northern-russian-region-counts-more-covid-19-cases-than-neighbor-norway-or-finland-a71003>

te isoleren voor de behandeling van covidpatiënten, maakten de autoriteiten slechts 'covidbedden' vrij – terwijl op dat moment al bekend was dat er op een bouwplaats in het naburige dorpje Belokamenka een grote uitbraak was geweest: meer dan 2200 coronabesmettingen, op dat moment de grootste uitbraak in heel Rusland. In het dorpje waren onvoldoende medische voorzieningen en dus werden deze patiënten verdeeld over grotere ziekenhuizen in de regio, waaronder Moermansk. Het zal niemand verbazen wat er toen gebeurde: het aantal besmettingen schoot omhoog.

Mei 2020

Begin mei was er plotseling grote bedrijvigheid in Moermasji, een dorpje 15 km ten zuiden van Moermansk. De autoriteiten konden moeilijk de grote piek in coronabesmettingen nog ontkennen, zeker niet na Belokamenka. Dus kocht

men een ziekenhuis, op aandringen van Moskou.

Voor maar liefst 1 miljard roebel verscheen er in Moermasji een speciaal coronaziekenhuis, met in totaal 700 bedden waarvan 100 IC-bedden. Het ziekenhuis werd in een razendsnel tempo gebouwd en stond er binnen twee weken. Toen kwam de brandweer op inspectie.

En keurde de hele tent af. De tent, want dat was het eigenlijk. De autoriteiten hadden besloten het ziekenhuis te bouwen van vinyl en aluminium. Een uiterst brandbare combinatie en al helemaal niet geschikt voor een ziekenhuis.

Haastige verklaringen van gouverneur Andrei Tsjibis dat het een innovatief experiment was geweest, mochten niet baten. Het ziekenhuis stond maandenlang leeg en is in september stilletjes ontmanteld.

Gouverneur Andrey Chibis

(By Kremlin.ru, CC BY 4.0, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=77482314>)

Intussen bleven de coronabesmettingen toenemen. Meerdere ziekenhuizen waren in grote problemen gekomen.

9 juni 2020

In juni ging heel Rusland gebukt onder beperkingen, opgelegd door het Kremlin. De nationale feestdag in mei (9 mei, Dag van de Overwinning) was al een maand uitgesteld, maar toen de uitgestelde datum naderde, besloten veel steden in Rusland de viering dit jaar toch maar over te slaan.

Behalve Moermansk. Terwijl er dagelijks tientallen besmettingen bij kwamen, kondigde gouverneur Tsjibis versoepelingen aan, zodat de Dag van de Overwinning gevierd kon worden. Op dat moment telde de oblast Moermansk bijna 4500 besmettingen.

Oktober 2020

In oktober bereikte Moermansk een tragische mijlpaal. De heldenstad telde na Moskou en Sint-Petersburg het hoogste aantal coronabesmettingen van heel Rusland.

Gelukkig had gouverneur Tsjibis de oplossing: 'Het sterftcijfer houdt verband met het aantal mensen die de diagnose corona hebben en in het ziekenhuis zijn opgenomen. Als we minder testen, overlijden er veel minder mensen aan corona.'

En zo zijn er talloze gevallen te noemen waar de autoriteiten in Moermansk de problemen bagatelliseren, maar waar de cijfers een heel ander beeld laten zien. De sociale media staan bol van verhalen van mensen die doktersbewijzen laten zien waarop duidelijk corona of covid staat, er circuleren talloze foto's van overvolle ziekenhuizen, onhygiënische toestanden in ziekenhuizen en ja, ook van een tent. Onlangs heeft het Kremlin toegegeven dat de landelijke sterftcijfers niet klopten, maar drie keer zo hoog waren. De autoriteiten in Moermansk, gouverneur Tsjibis voorop, houden er kennelijk hun eigen standpunten op na.

Bronnen

- <https://thebarentsobserver.com/en/life-and-public/2020/06/murmansk-sees-coronavirus-causes-spike-governor-lifts-restrictions>
- <https://thebarentsobserver.com/en/life-and-public/2020/10/masks-selfie-murmansk-bikers-parade-russia-hits-10000-cases-day>
- <https://thebarentsobserver.com/en/2020/09/billion-rubles-tent>
- <https://novayagazeta.ru/articles/2020/10/27/87715-gryaznaya-zona>
- <https://nos.nl/artikel/2362413-rusland-heeft-drie-keer-zoveel-coronadoden-als-eerder-gemeld.html>

Stichting Stedenband Groningen-Moermansk

Bezoekadres | op afspraak

Harm Buitenplein 1

9723 ZR Groningen

Tel. 050 367 6168

stedenband.moermansk@groningen.nl

Wilt u deze nieuwsbrief niet meer ontvangen? Stuur dan een mailtje naar stedenband.moermansk@groningen.nl

Wilt u donateur worden om onze projecten te steunen?

U kunt uw bijdrage storten op IBAN-nummer NL 29 INGB 0002 0399 49

Voor verdere info zie onze vernieuwde website www.groningenmoermansk.nl